

WSTĘP

W kolejnym, piątym tomie naszej serii wydawniczej publikujemy siedem artykułów, których tematykę przedstawiamy w trzech grupach. Pierwsza porusza zagadnienia analizy stylo-krytycznej utworów powstałych w XX wieku. Otwiera ją artykuł **Marcina Tadeusza Łukaszewskiego** *Concertino Wojciecha Łukaszewskiego jako przykład łączenia tradycji z nowoczesnością*. Autor dokonuje tu szczegółowego omówienia jednego z pierwszych większych dzieł swojego ojca – zmarłego przedwcześnie kompozytora częstochowskiego, którego życiorys, charakterystykę dorobku kompozytorskiego oraz przegląd literatury z zakresu stanu badań nad spuścizną twórcy, przedstawia na początku swego artykułu. *Concertino* Wojciecha Łukaszewskiego to dzieło skomponowane na fortepian i orkiestrę, utrzymane w stylistyce neoklasycyzmu, powstało w roku 1964 i do tej pory nie było przedmiotem całościowego analitycznego omówienia. W analizie stylo-krytycznej rozpatrywane są: kontinuum makro- i mikroformy, organizacja czasu muzycznego oraz organizacja horyzontalno-wertykalna materiału muzycznego. Autor omawia również fakturę i środki techniki pianistycznej, wskazuje na wzorce klasyczne kompozycji i nawiązania do stylu Prokofiewa. Swoje spostrzeżenia popiera licznymi przykładami nutowymi, co pozwala na wszechstronne poznanie tego bardzo interesującego dzieła.

Analizę komparatystyczną dwóch sonat skrzypcowych funkcjonujących we współczesnej praktyce koncertowej i pedagogicznej podejmuje **Maryla Renat** w artykule pt. *Sonaty na skrzypce solo Aleksandra Lasonia – nowe odczytanie tradycji*. Autorka przedstawia tu właściwości warsztatu kompozytora, takie jak: specyficzna melorytmika, bogate środki kolorystyki skrzypcowej, czy inspiracje muzyką hebrajską. Rozpatrując obie sonaty, porównuje ich język dźwiękowy i architekturę oraz wskazuje na cechy stylistyczne – nawiązujące do tradycji oraz stanowiące o indywidualnych właściwościach warsztatu twórczego autora sonat. Swoje rozważania obrazuje licznymi przykładami nutowymi oraz symbolami układów formalnych. Ważnym dopełnieniem artykułu są informacje dotyczące recepcji omawianych dzieł, wraz z cytatami recenzji prasowych.

Część historyczną niniejszego zeszytu otwiera artykuł **Elżbiety Szwed** zatytułowany *Ryszard Wagner na scenie teatru operowego w Bytomiu*. Stanowi on ważny przyczynek do historii życia muzycznego na Górnym Śląsku, dotąd niewystarczająco zauważalnej w polskiej literaturze muzykologicznej. Autorka

przedstawia wystawienia dzieł Wagnera w teatrze operowym w Bytomiu w latach 1901–1964, wraz z ich kalendarium oraz wykazem nazwisk wykonawców głównych ról.

Kolejny artykuł tej samej Autorki, pt. *Orkiestra dęta w tradycji muzycznej Śląska – historia, współczesność*, to rodzaj komunikatu naukowego, którego celem jest przedstawienie wyników badań ankietowych dotyczących orkiestr dętych zrzeszonych w Oddziale Śląskim Polskiego Związku Chórów i Orkiestr. Niniejszy komunikat jest zapowiedzią przygotowywanej przez Autorkę obszernej monografii o historii orkiestr dętych na Górnym Śląsku.

Tematykę historyczną zamyka rozprawa **Rafała Sankiewicza** pt. *Festiwal Muzyków Rockowych w Jarocinie 1980–1989. Relacje między sztuką a polityką*, napisana pod kierunkiem dr Wandy Malko w Instytucie Muzyki Wydziału Wychowania Artystycznego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, jako praca licencjacka. Dwa pierwsze rozdziały przedstawiają w ujęciu kronikarskim genezę oraz ewolucję stylistyki repertuaru prezentowanego w ramach omawianego festiwalu. Rozdział trzeci poświęcony jest relacjom między sztuką a polityką, w którym Autor opisuje perypetie muzyków związane z ingerencją cenzury oraz przedstawia postawy twórców w walce z nią, przytacza również metody jej „przechytrzana”. Stara się wykazać, że przeszkody, jakie stawiała cenzura w stosunku do niektórych tekstów piosenek, paradoksalnie przyczyniły się do tworzenia utworów lepszych poetycko. Autor porusza tu również, nierozstrzygnięte do dziś, kwestie stosunku ówczesnych władz PRL do największego w latach 80. XX wieku w państwach Europy wschodniej festiwalu muzyki młodzieżowej.

Część trzecią niniejszego zeszytu stanowią komunikaty. Pierwszy z nich, autorstwa **Ludomiry Grądmán**, zatytułowany *Muzyka w życiu i twórczości publicystycznej Gabriela Garcíi Márqueza*, jest wyrazem fascynacji Autorki postacią kolumbijskiego pisarza i felietonisty oraz rodzajem informacji o jego zainteresowaniach muzycznych na podstawie publikacji P.A. Mendozy i G.G. Márqueza *Zapach owocu guawy* oraz samego G.G. Márqueza: *Skandal stulecia i inne felietony*, *Morze utraconych opowiadań i inne felietony*.

Artykuł **Gabrieli Szendzielorz-Jungiewicz** pt. *Muzyka współczesna szansą na budowanie wspólnoty* to rodzaj relacji z własnych działań na rzecz upowszechniania muzyki współczesnej wśród najmłodszych, stanowiącej przyczynek do metodyki wychowania muzycznego w przedszkolu. Autorka dzieli się tu swoimi doświadczeniami w zakresie wywoływania przy pomocy muzyki atonalnej spontanicznych reakcji dzieci na niecodzienne dla nich zjawiska brzmieniowe. Opisuje przeprowadzone przez siebie zajęcia – zabawy muzyczne, które poddaje ewaluacji.

Marta Popowska